

ผลการสำรวจการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร พฤติกรรมการป้องกันควบคุมโรคติดต่อทางเดินหายใจ และความรอบรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันควบคุมโรคติดต่อทางเดินหายใจของประชาชน

ผู้เขียน นางสาวนันนภัส กันตพัฒขญานนท์ กองโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค

บทคัดย่อ

การสำรวจผลการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร พฤติกรรมการป้องกันควบคุมโรคติดต่อทางเดินหายใจ และความรอบรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันควบคุมโรคติดต่อทางเดินหายใจของประชาชน **มีวัตถุประสงค์** เพื่อสำรวจการรับรู้ ข้อมูลข่าวสาร พฤติกรรม และความรอบรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันควบคุมโรคติดต่อทางเดินหายใจของประชาชน เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Study) กลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชน อายุ 18 ปี ขึ้นไป จำนวน 369 คน ด้วยแบบสำรวจออนไลน์ (Google Form) เก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 14 กุมภาพันธ์ – 22 มีนาคม พ.ศ. 2567 ทำการสุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Nonprobability sampling) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสำรวจ ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ 2) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเรื่องโรคติดต่อทางเดินหายใจ 3) พฤติกรรมการป้องกันควบคุมโรคติดต่อทางเดินหายใจ 4) ความรอบรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันควบคุมโรคติดต่อทางเดินหายใจ 5) ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของประชาชน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) **ผลการสำรวจพบว่า** ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและเห็นว่าเรื่องไข้หวัดใหญ่มีความน่าสนใจ และมีประโยชน์ (ร้อยละ 91.17) โรคติดเชื้อไวรัสอาร์เอสวี (RSV) (ร้อยละ 89.65) พบเห็นสื่อโรคไข้หวัดใหญ่ (ร้อยละ 72.52) และพบเห็นสื่อโรคติดเชื้อไวรัสอาร์เอสวี (RSV) (ร้อยละ 62.06) ช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมากที่สุดคือ ทางอินเทอร์เน็ต (ร้อยละ 76.69) รองลงมาคือ บุคลากรทางสาธารณสุข (ร้อยละ 70.24) และเพื่อนญาติพี่น้อง (ร้อยละ 64.01) ภาพรวมของพฤติกรรมการป้องกันควบคุมโรคติดต่อทางเดินหายใจอยู่ในระดับดี (ร้อยละ 82.62) และมีความรอบรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันควบคุมโรคติดต่อทางเดินหายใจอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 80.80) ข้อเสนอแนะของประชาชนกลุ่มตัวอย่างคือ อยากให้มีการเผยแพร่ข้อมูลด้านโรคติดต่อทางเดินหายใจผ่านช่องทางสื่อสังคม (Social Media) มากที่สุด (ร้อยละ 34.95) รองลงมาคือ คลิปวิดีโอสั้น (ร้อยละ 17.89) และการนำเสนอในแพลตฟอร์มติ๊กต็อก (TikTok) (ร้อยละ 14.63)

คำสำคัญ ความรอบรู้ด้านสุขภาพ โรคติดต่อทางเดินหายใจ โรคไข้หวัดใหญ่ โรคติดเชื้อไวรัสอาร์เอสวี (RSV)

สื่อสังคม (Social media)

หลักการและเหตุผล

กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข มีภารกิจหลักคือ มุ่งเน้นงานด้านวิชาการ การพัฒนาองค์ความรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อการเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ รวมทั้งเผยแพร่และถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารด้านการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ ให้แก่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชน โดยมีเป้าหมายความสำเร็จที่สำคัญประการหนึ่ง คือ สร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพและการสื่อสารความเสี่ยงที่ทรงประสิทธิภาพ⁽¹⁾ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายและทิศทางการดำเนินงานกระทรวงสาธารณสุข ปี พ.ศ. 2566-2568 ในด้านที่ 1 คือการเพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสาร ยกกระตือรือร้นการสร้างความรู้ด้านสุขภาพในทุกมิติ โดยประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างถูกต้อง เป็นปัจจุบัน สะดวกรวดเร็ว เพื่อพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยให้สามารถดูแลสุขภาพกายใจ ของตนเอง ครอบครัว และชุมชนให้แข็งแรง⁽²⁾

กองโรคติดต่อทั่วไป เป็นหน่วยงานวิชาการในการป้องกันควบคุมโรคติดต่อที่สำคัญ ได้แก่ โรคติดต่อทางเดินหายใจ โรคติดต่อทางอาหารและน้ำ โรคติดต่อระหว่างสัตว์และคน โรคติดต่อป้องกันด้วยวัคซีน รวมถึงสุขภาวะของผู้เดินทาง โดยมีภารกิจที่สำคัญ คือ ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย พัฒนาองค์ความรู้ ด้านการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคติดต่อ รวมถึงการเผยแพร่และถ่ายทอดสู่เครือข่ายในระดับภูมิภาค ระดับจังหวัด และในประชาชน⁽³⁾ สถานการณ์โรคติดต่อในปัจจุบันยังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะโรคติดต่อทางเดินหายใจ ได้แก่ โรคไข้หวัดใหญ่ และโรคติดเชื้อไวรัสอาร์เอสวี (Respiratory Syncytial Virus : RSV) ในช่วงฤดูกาลของการเกิดโรค และการเกิดภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ทำให้อุบัติการณ์ของโรคเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา ถึงแม้ว่าหน่วยงานจะมีการพัฒนากลยุทธ์และมาตรการออกมามากมาย เพื่อเตรียมความพร้อมในการเฝ้าระวังป้องกัน ควบคุมโรค โดยจัดทำสื่อในรูปแบบต่าง ๆ เช่น คู่มือ แนวทาง อินโฟกราฟิก รูปแบบข่าว เผยแพร่ในช่องทางออนไลน์ ออฟไลน์ สื่อบุคคล ได้แก่ บุคลากรทางสาธารณสุข และการจัดทำหนังสือราชการ ในการประชาสัมพันธ์ถึงหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสาร ในการป้องกันควบคุมโรคติดต่อทางเดินหายใจที่ถูกต้องและเหมาะสม

จากการเปลี่ยนแปลงของสภาพสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม การเมือง ทำให้มีอิทธิพลต่อสุขภาพของประชาชน ในขณะที่โรคติดต่อและโรคติดต่ออุบัติใหม่อุบัติซ้ำ มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกปี ประกอบกับปัจจุบันเป็นยุคของสังคมข้อมูลข่าวสาร ทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการป้องกันควบคุมโรคจากหลายแหล่ง ซึ่งเป็นข้อมูลที่ต้องใช้ความคิด พิจารณาแยกแยะว่าข้อมูลใดเป็นของจริง ถูกต้อง และเหมาะสม รวมทั้งการถูกกระตุ้นเร้าด้วยข้อมูลข่าวสารใหม่ตลอดเวลา จึงก่อให้เกิดผลกระทบและนำไปสู่การปฏิบัติตัวหรือมีพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมได้ ทำให้มีแนวโน้มการเกิดปัญหาสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่พึงประสงค์ของประชาชนไทยมากยิ่งขึ้น

ความรู้รอบรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy : HL) คือทักษะต่าง ๆ ทางการรับรู้และทางสังคม ซึ่งเป็นตัวกำหนดแรงจูงใจ และความสามารถของปัจเจกบุคคลในการเข้าถึง เข้าใจ และใช้ข้อมูลในวิธีการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมและบำรุงรักษาสุขภาพของตนเองให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้ ทักษะการเข้าถึง (Access) ทักษะการเข้าใจ (Understand) ทักษะการไต่ถาม (Questioning) ทักษะตัดสินใจ (Make decision) และทักษะการนำไปใช้ (Apply) บุคคลที่ได้รับการสร้างเสริมให้มีความรอบรู้ทางสุขภาพ (Health Literacy) จะสามารถจัดการตนเอง ครอบครัว และชุมชนด้านการป้องกันควบคุมโรคได้อย่างเชี่ยวชาญและมีประสิทธิภาพ ⁽⁴⁾

จากความสำคัญที่กล่าวมา จึงได้ทำการสำรวจการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร พฤติกรรมการป้องกันควบคุมโรค และความรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันควบคุมโรคติดต่อทางเดินหายใจของประชาชน ตั้งแต่อายุ 18 ปี ขึ้นไป ซึ่งเป็นกลุ่มคนวัยเรียน และวัยทำงาน ที่ต้องมีการอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม หากมีผู้ป่วยที่ไม่แสดงอาการในกลุ่มคนเหล่านี้ อาจเกิดการติดเชื้อเป็นกลุ่มก้อน (Cluster) และนำไปแพร่ให้กับเด็กหรือผู้สูงอายุที่บ้านได้ และเพื่อนำข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากการสำรวจมากำหนดมาตรการ และแนวทางการดำเนินงานให้มีความเหมาะสมกับสภาพปัญหาที่จะส่งผลให้การดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อทางเดินหายใจมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสำรวจการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเรื่องโรคติดต่อทางเดินหายใจของประชาชน
2. เพื่อสำรวจพฤติกรรมการป้องกันควบคุมโรคติดต่อทางเดินหายใจของประชาชน
3. เพื่อสำรวจความรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันควบคุมโรคติดต่อทางเดินหายใจของประชาชน

กรอบแนวคิด

ข้อมูลทั่วไป	
- เพศ	- อาชีพ
- อายุ	- รายได้ต่อเดือน
- ระดับการศึกษา	- จังหวัดที่อาศัยอยู่
การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	
- แหล่งข้อมูล	
- การรับรู้ และความพึงพอใจต่อข้อมูลข่าวสาร	
พฤติกรรมการป้องกันควบคุมโรคติดต่อทางเดินหายใจ	
- โรคไข้หวัดใหญ่	
- โรคติดเชื้อไวรัสอาร์เอสวี (RSV)	

ความรอบรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันควบคุมโรคติดต่อ

ทางเดินหายใจ

- ทักษะการเข้าถึงข้อมูล
- ทักษะความรู้ ความเข้าใจ
- ทักษะการไต่ถาม
- ทักษะการตัดสินใจ
- ทักษะการนำไปใช้

ขอบเขตการสำรวจ

การสำรวจข้อมูลในประชาชน อายุ 18 ปี ขึ้นไป จำนวน 369 คน ตั้งแต่วันที่ 14 กุมภาพันธ์ – 22 มีนาคม พ.ศ. 2567 ด้วยแบบสำรวจออนไลน์ (Google Form)

วิธีดำเนินการสำรวจ

รูปแบบการสำรวจ การศึกษาเชิงสำรวจ (Survey study)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชน อายุ 18 ปี ขึ้นไป ที่อ่านหนังสือได้และยินดีให้ความร่วมมือในการตอบ จำนวน 369 คน คำนวณขนาดตัวอย่าง ด้วยวิธีของ (เพียแซ แสงแก้ว 2541) สูตร $n = \frac{Z^2 PQ}{e^2}$ ⁽⁵⁾

n = จำนวนตัวอย่างที่ต้องการ

Z = คะแนนมาตรฐาน

P = สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร

$Q = 1 - P$

e = ค่าความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่า

เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจ เป็นแบบสำรวจออนไลน์ (Google Form) ที่ผู้สำรวจปรับมาจากสำนักสื่อสารความเสี่ยงและพัฒนาสุขภาพ กรมควบคุมโรค โดยผู้ตอบแบบสำรวจต้องตอบด้วยตนเอง (Self-Questionnaires) ผ่านช่องทางออนไลน์ พัฒนาขึ้นมาจากแบบสอบถามประเมินความรอบรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันควบคุมโรค และภัยสุขภาพของประชาชน ปี พ.ศ. 2566 สำนักสื่อสารความเสี่ยงและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ กรมควบคุมโรค ⁽⁷⁾

ระยะเวลาในการสำรวจ เก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 14 กุมภาพันธ์ – 22 มีนาคม พ.ศ. 2567

การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และเติมคำลงในช่องว่าง จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระดับการศึกษา จังหวัดที่อยู่อาศัย

ส่วนที่ 2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเรื่องโรคติดต่อทางเดินหายใจ

2.1 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเรื่องโรคไข้หวัดใหญ่ และโรคติดเชื้อไวรัสอาร์เอสวี (RSV) จำนวน 4 ข้อ เป็นแบบสำรวจชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คะแนน 1-5 ได้แก่ เป็นประจำ/เห็นด้วยอย่างยิ่ง=5 คะแนน บ่อยครั้ง/เห็นด้วย=4 คะแนน บางครั้ง/ไม่แน่ใจ=3 คะแนน นานๆ ครั้ง/ไม่เห็นด้วย=2 คะแนน ไม่เคยพบเห็น/ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง=2 คะแนน

2.2 ช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร จำนวน 8 ข้อ ประกอบด้วยสื่อจำนวน 8 ประเภท ได้แก่ อินเทอร์เน็ต ทีวี่/เคเบิลทีวี่ วิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ บุคลากรสาธารณสุข อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ครู/อาจารย์/ผู้นำชุมชน เพื่อน/ญาติพี่น้อง เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คะแนน 1-5 ได้แก่ เป็นประจำ=5 คะแนน บ่อยครั้ง=4 คะแนน บางครั้ง=3 คะแนน นานๆ ครั้ง=2 คะแนน ไม่เคยได้รับเลย=1 คะแนน

เกณฑ์การแปลผลคะแนนการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเรื่องโรคติดต่อทางเดินหายใจ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ มาก ปานกลาง และน้อยตามโดยประยุกต์จากวิธีการวัดการเรียนรู้ของบลูม Bloom, 1956 ดังต่อไปนี้⁽⁶⁾

- ระดับมาก คะแนนอยู่ระหว่างร้อยละ 80.00 – 100.00
- ระดับปานกลาง คะแนนอยู่ระหว่างร้อยละ 60.01 – 79.99
- ระดับน้อย คะแนนอยู่ระหว่างร้อยละ 0.00 – 60.00

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการป้องกันควบคุมโรคติดต่อทางเดินหายใจ ปรับปรุงมาจากกรมควบคุมโรค จำนวน 5 ข้อ เป็นแบบสำรวจชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คะแนน 1-5 ได้แก่ ทำประจำ=5 คะแนน ทำบ่อยครั้ง=4 คะแนน ทำบางครั้ง=3 คะแนน ทำนานๆ ครั้ง=2 คะแนน ไม่เคยได้รับเลย=1 คะแนน

เกณฑ์การแปลผลคะแนนพฤติกรรมการป้องกันควบคุมโรคติดต่อทางเดินหายใจ ออกเป็น 3 กลุ่ม โดยประยุกต์จากวิธีการวัดการเรียนรู้ของบลูม Bloom, 1956 ดังต่อไปนี้⁽⁶⁾

- ดี คะแนนอยู่ระหว่างร้อยละ 80.00 – 100.00
- ระดับปานกลาง คะแนนอยู่ระหว่างร้อยละ 60.01 – 79.99
- ระดับน้อย คะแนนอยู่ระหว่างร้อยละ 0.00 – 60.00

ส่วนที่ 4 ความรอบรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันควบคุมโรคติดต่อทางเดินหายใจ พัฒนารู้นจากแนวคิดของ ขวัญเมือง แก้วดำเกิง และจำเนียร ชุณหโสภาค, 2564 และประเวช ชุ่มเกษรกุลกิจและคณะ, 2563 จำนวน 15 ข้อ เป็นแบบสำรวจชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คะแนน 1-5 ได้แก่ ทำได้ง่ายมาก=5 คะแนน ทำได้ง่าย=4 คะแนน ทำได้ยาก=3 คะแนน ทำได้ยากมาก=2 คะแนน ไม่เคยทำเลย=1 คะแนน

เกณฑ์การแปลผลคะแนนความรอบรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันควบคุมโรคติดต่อทางเดินหายใจ ออกเป็น 3 กลุ่มโดยประยุกต์จากวิธีการวัดการเรียนรู้ของบลูม Bloom, 1956 ดังต่อไปนี้⁽⁶⁾

- ดี คะแนนอยู่ระหว่างร้อยละ 80.00 – 100.00
- ระดับปานกลาง คะแนนอยู่ระหว่างร้อยละ 60.01 – 79.99
- ระดับน้อย คะแนนอยู่ระหว่างร้อยละ 0.00 – 60.00

ส่วนที่ 5 ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของประชาชน ประเด็นรูปแบบในการนำเสนอหรือเผยแพร่ข้อมูลด้านโรคติดต่อ โดยให้เติมคำลงในช่องว่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Study) โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อบรรยายข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการสำรวจ

ผลการสำรวจการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร พฤติกรรมการป้องกันควบคุมโรคติดต่อทางเดินหายใจ และความรอบรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันควบคุมโรคติดต่อทางเดินหายใจของประชาชน นำเสนอเป็น 5 ส่วน ตามวัตถุประสงค์การสำรวจ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ พบว่า มีประชาชนตอบแบบสำรวจจำนวนทั้งสิ้น 369 คน จาก 40 จังหวัดทั่วประเทศ จังหวัดที่มีผู้ตอบแบบสำรวจมากที่สุดได้แก่ กรุงเทพมหานคร (ร้อยละ 30.62) รองลงมาคือนนทบุรี (ร้อยละ 29.27) และจังหวัดแม่ฮ่องสอน (ร้อยละ 7.59) ตามลำดับ ผู้ตอบส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 48.24) เพศหญิง (ร้อยละ 46.88) กลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ) (ร้อยละ 4.07) ไม่ประสงค์ระบุเพศ (ร้อยละ 0.81) อายุผู้ตอบสูงสุดคือ 65 ปี ต่ำสุดอายุ 18 ปี อายุเฉลี่ย 33 ปี ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 8.36 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 58.54) รองลงมาคือ ระดับอนุปริญญา/ปวส. (ร้อยละ 16.80) สูงกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 15.18) ตามลำดับอาชีพส่วนใหญ่เป็นข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ (ร้อยละ 33.60) รองลงมาคือ พนักงานบริษัท (ร้อยละ 33.88) และนักเรียน/นักศึกษา (ร้อยละ 11.92) รายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่อยู่ที่ 15,001 – 20,000 บาท (ร้อยละ 31.98) รองลงมาคือ 20,001 – 25,000 บาท (ร้อยละ 29) และมากกว่า 30,000 บาท (ร้อยละ 18.43) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ (n=369)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	178	48.24
หญิง	173	46.88
LGBTQ	15	4.07
ไม่ระบุ	3	0.81

อายุ		
18 - 27	91	24.66
28 - 37	187	50.68
38 - 47	62	16.80
48 - 57	26	7.05
58 - 67	3	0.81
68 ปีขึ้นไป	0	0.00
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	5	1.36
มัธยมศึกษาตอนต้น	3	0.80
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	27	7.32
อนุปริญญา/ปวช.	62	16.80
ปริญญาตรี	216	58.54
สูงกว่าปริญญาตรี	56	15.18
อาชีพ		
เกษตรกร	8	2.17
ฟรีแลนซ์	20	5.42
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	124	33.60
พนักงานบริษัท	125	33.88
ไม่ได้ทำงาน (พ่อบ้าน แม่บ้าน)	9	2.44
นักเรียน/นักศึกษา	44	11.92
อื่นๆ ระบุ	39	10.57
รายได้ต่อเดือน		
น้อยกว่า 15,000 บาท	53	14.36
15,001 - 20,000 บาท	118	31.98
20,001 - 25,000 บาท	107	29.00
มากกว่า 30,000 บาท	68	18.43
ไม่มีรายได้	23	6.23

ส่วนที่ 2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเรื่องโรคติดต่อทางเดินหายใจ

ในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา (14 สิงหาคม พ.ศ. 2566 – 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567)

2.1 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเรื่องโรคไข้หวัดใหญ่ และโรคติดเชื้อไวรัสอาร์เอสวี (RSV) ของประชาชนพบว่าประชาชนมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและเห็นว่าเรื่องไข้หวัดใหญ่มีความน่าสนใจและมีประโยชน์ (ร้อยละ 91.17) โรคติดเชื้อไวรัสอาร์เอสวี (RSV) (ร้อยละ 89.65) ประชาชนพบเห็นสื่อไข้หวัดใหญ่ (ร้อยละ 72.52) และพบเห็นสื่อโรคติดเชื้อไวรัสอาร์เอสวี (RSV) (ร้อยละ 62.06)

2.2 ช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เรื่องโรคไข้หวัดใหญ่ และโรคติดเชื้อไวรัสอาร์เอสวี (RSV) ที่ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อ 8 ประเภท โดยได้รับจากอินเทอร์เน็ตมากที่สุด (ร้อยละ 76.69) รองลงมาคือ บุคลากรทางสาธารณสุข (ร้อยละ 70.24) เพื่อน ญาติพี่น้อง (ร้อยละ 64.01) ช่องทางที่ได้รับข้อมูล

ข่าวสารอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ วิทย์ (เช่น วิทย์ทั่วไป วิทย์ชุมชน เสียงตามสาย) (ร้อยละ 49.65) สื่อสิ่งพิมพ์ (เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์ ป้ายประกาศ) (ร้อยละ 58.70) ทวี/เคเบิลทีวี (ร้อยละ 56.04)

ตารางที่ 2 จำนวน ร้อยละ และระดับของกลุ่มตัวอย่างที่รับรู้ข้อมูลข่าวสารเรื่องโรคติดต่อทางเดินหายใจจำแนกตามการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร จำแนกตามระดับของการเข้าถึงข้อมูล (n=369)

การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร/ ช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา (14 สิงหาคม 66 – 14 กุมภาพันธ์ 67)	การเข้าถึง					จำนวน (369) ร้อยละ	ระดับ
	เป็นประจำ/ เห็นด้วย อย่างยิ่ง	บ่อยครั้ง/ เห็นด้วย	บางครั้ง/ ไม่แน่ใจ	นานๆ ครั้ง/ ไม่เห็นด้วย	ไม่เคยพบเห็น/ ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร							
ท่านพบเห็นข้อมูลข่าวสารในประเด็น ที่อยู่ในสื่อข้างต้นหรือไม่ (ใช้วัดใหญ่)	57 (15.45)	159 (43.09)	118 (31.98)	28 (7.59)	7 (1.90)	72.52	ปานกลาง
พบเห็นข้อมูลข่าวสารในประเด็นที่อยู่ใน สื่อข้างต้นหรือไม่ (RSV)	40 (10.84)	92 (24.09)	136 (36.86)	68 (18.43)	33 (8.94)	62.06	ปานกลาง
ท่านเห็นว่าข้อมูลข่าวสารในสื่อข้างต้น น่าสนใจและมีประโยชน์ (ใช้วัดใหญ่)	238 (64.50)	106 (28.73)	19 (5.15)	5 (1.36)	1 (0.27)	91.17	ปานกลาง
ท่านเห็นว่าข้อมูลข่าวสารในสื่อข้างต้น น่าสนใจ และมีประโยชน์ (RSV)	215 (58.27)	127 (34.42)	18 (4.88)	8 (2.17)	1 (0.27)	89.65	ปานกลาง
ช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร							
อินเทอร์เน็ต (เช่น เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก ไลน์ ทวิตเตอร์ อินสตาแกรม ยูทูบ ดิกด็อก เป็นต้น)	98 (26.56)	140 (37.94)	108 (29.27)	18 (4.88)	5 (1.36)	76.69	ปานกลาง
ทีวี/เคเบิลทีวี	29 (7.86)	61 (16.53)	118 (31.98)	130 (35.23)	31 (8.40)	56.04	น้อย
วิทย์ (เช่น วิทย์ทั่วไป วิทย์ชุมชน เสียงตามสาย)	21 (5.69)	36 (9.76)	99 (26.83)	157 (42.55)	56 (15.18)	49.65	น้อย
สื่อสิ่งพิมพ์ (เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์ ป้ายประกาศ)	15 (4.07)	80 (21.68)	168 (45.53)	78 (21.14)	28 (7.59)	58.70	น้อย
บุคลากรทางสาธารณสุข (แพทย์ พยาบาล เจ้าหน้าที่สาธารณสุข)	52 (14.09)	134 (36.31)	147 (39.84)	23 (6.23)	13 (3.52)	70.24	ปานกลาง
อสม. (อาสาสมัครสาธารณสุขประจำ หมู่บ้าน)	18 (4.88)	54 (14.63)	126 (34.15)	121 (32.79)	50 (13.55)	52.90	น้อย
ครู อาจารย์ ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา เพื่อนญาติพี่น้อง	20 (5.42)	57 (15.45)	91 (24.66)	135 (36.59)	66 (17.89)	50.79	ปานกลาง
	44 (11.92)	120 (32.52)	106 (28.73)	64 (17.34)	35 (9.49)	64.01	น้อย

หมายเหตุ : สื่ออินโฟกราฟิกส์ (Infographic) เรื่องโรคไข้หวัดใหญ่ และโรคติดเชื้อไวรัสอาร์เอสวี (RSV) ที่ประชาชนได้รับรู้ในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา (14 สิงหาคม พ.ศ. 2566 – 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567)

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการป้องกันควบคุมโรคติดต่อทางเดินหายใจ

ภาพรวมของพฤติกรรมสุขภาพอยู่ในระดับดี (ร้อยละ 82.62) กลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติประจำมากที่สุดอยู่ในระดับดี คือ ไม่ใช้แก้วน้ำ หลอดดูดน้ำ ช้อน ผ้าเช็ดมือ ผ้าเช็ดหน้า ผ้าเช็ดตัว ร่วมกับผู้อื่น (ร้อยละ 92.14) รองลงมาคือ ใช้ผ้า กระดาษทิชชู ปิดปาก ปิดจมูก เมื่อไอหรือจาม (ร้อยละ 87.48) และล้างมือด้วยน้ำและสบู่ หรือใช้แอลกอฮอล์เจล หลังสัมผัสวัตถุปิด ราวบันได ราวบันรโดยสาร ฯลฯ (ร้อยละ 81.19) ส่วนพฤติกรรมที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ การหยุดเรียน/หยุดงาน เมื่อป่วยด้วยโรคทางเดินหายใจ เช่น ไข้หวัดใหญ่ (ร้อยละ 78.97) และการเข้ารับการฉีดวัคซีนไข้หวัดใหญ่ ปีละ 1 ครั้ง (ร้อยละ 73.33) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวน ร้อยละ และระดับของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามพฤติกรรมการป้องกันโรคติดต่อทางเดินหายใจ (n=369)

ข้อคำถาม	การปฏิบัติ					จำนวน (369) ร้อยละ	ระดับ
	ประจำ จำนวน (ร้อยละ)	บ่อยครั้ง จำนวน (ร้อยละ)	บางครั้ง จำนวน (ร้อยละ)	นานๆ ครั้ง จำนวน (ร้อยละ)	ไม่เคยทำเลย จำนวน (ร้อยละ)		
1. ท่านใช้ผ้า กระดาษทิชชู ปิดปาก ปิดจมูก เมื่อไอหรือจาม	200 (54.20)	124 (33.60)	33 (8.94)	7 (1.90)	5 (1.36)	87.48	ดี
2. ท่านล้างมือด้วยน้ำและสบู่ หรือใช้ แอลกอฮอล์เจล หลังสัมผัสวัตถุปิด ราว บันได ราวบันรโดยสาร ฯลฯ	139 (37.67)	122 (33.06)	100 (27.10)	7 (1.90)	1 (0.27)	81.19	ดี
3. ท่านไม่ใช้แก้วน้ำ หลอดดูดน้ำ ช้อน ผ้าเช็ดมือ ผ้าเช็ดหน้า ผ้าเช็ดตัว ร่วมกับผู้อื่น	292 (79.13)	40 (10.84)	17 (4.61)	9 (2.44)	11 (2.98)	92.14	ดี
4. ท่านหยุดเรียน/หยุดงาน เมื่อป่วย ด้วยโรคทางเดินหายใจ เช่น ไข้หวัด ใหญ่	136 (36.86)	125 (33.88)	73 (19.78)	23 (6.23)	12 (3.25)	78.97	ปานกลาง
5. ท่านเข้ารับการฉีดวัคซีนไข้หวัดใหญ่ ปีละ 1 ครั้ง	121 (32.79)	83 (22.49)	108 (29.27)	35 (9.49)	22 (5.96)	73.33	ปานกลาง
พฤติกรรมการป้องกันควบคุมโรค โดยรวม						82.62	ดี

ส่วนที่ 4 ความรอบรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันควบคุมโรคติดต่อทางเดินหายใจ โดยรวมอยู่ระดับมาก (ร้อยละ 80.80) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทักษะด้านการเข้าถึง ทักษะด้านการเข้าใจ ทักษะด้านการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 84.43, 81.05 และ 80.58) ตามลำดับ ทักษะด้านการไต่ถาม และทักษะด้านการนำไปใช้ อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 79.93 และ 78.93) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวน ร้อยละ และระดับของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความรู้ด้านสุขภาพในการป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อทางเดินหายใจ (n=369)

ประเด็น	การปฏิบัติ					จำนวน (369) ร้อยละ	ระดับ
	ทำได้ง่าย มากจำนวน (ร้อยละ)	ทำได้ง่าย จำนวน (ร้อยละ)	ทำได้ยาก จำนวน (ร้อยละ)	ทำได้ยาก มาก จำนวน (ร้อยละ)	ไม่เคยทำ เลย จำนวน (ร้อยละ)		
ทักษะด้านการเข้าถึง						84.43	มาก
1. ฉันสามารถค้นหาข้อมูลการป้องกันโรคติดต่อได้ด้วยตนเอง	133 (36.04)	215 (58.27)	20 (5.42)	1 (0.27)	0	86.02	มาก
2. ฉันสามารถหาข้อมูลการป้องกันโรคติดต่อที่ฉันสนใจได้จากหลายแหล่ง ที่น่าเชื่อถือ	129 (34.96)	200 (54.20)	38 (10.30)	2 (0.54)	0	84.72	มาก
3. ฉันสามารถตรวจสอบข้อมูลโรคติดต่อได้ว่า มีความถูกต้องหรือไม่	103 (27.91)	215 (58.27)	46 (12.47)	5 (1.36)	0	82.55	มาก
ทักษะด้านการเข้าใจ						81.05	มาก
4. ฉันจำข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันโรคติดต่อที่ได้รับจากการอ่านหรือฟังผู้อื่นได้	89 (24.12)	226 (61.25)	50 (13.55)	4 (1.08)	0	81.68	มาก
5. ฉันบอก/เล่าเกี่ยวกับประเด็นการป้องกันโรคติดต่อที่ฉันอ่านหรือฟังได้	83 (22.49)	210 (56.91)	67 (18.16)	9 (2.44)	0	79.89	ปานกลาง
6. ฉันเข้าใจความหมายของข้อมูลการป้องกันโรคติดต่อที่อ่านฟังหรือรับมา	93 (25.20)	216 (58.54)	56 (15.18)	4 (1.08)	0	81.57	มาก
ทักษะด้านการได้ถาม						79.93	ปานกลาง
7. ฉันเตรียมข้อคำถามที่สงสัย ก่อนไปพบเจ้าหน้าที่ สาธารณสุขหรือผู้รู้	91 (24.66)	191 (51.76)	79 (21.41)	7 (1.90)	1 (0.27)	79.73	ปานกลาง
8. ถ้าฉันมีข้อสงสัยเกี่ยวกับข้อมูลการป้องกันโรคติดต่อ ฉันสามารถหาคำตอบจนหายสงสัย	97 (26.29)	182 (49.32)	86 (23.31)	4 (1.08)	0	80.16	มาก
9. หากมีข้อสงสัย ฉันจะถามข้อมูลจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรือผู้รู้จนเข้าใจ	93 (25.20)	189 (51.22)	79 (21.41)	8 (2.17)	0	79.89	ปานกลาง
ทักษะด้านการตัดสินใจ						80.58	มาก
10. ฉันบอกข้อดี-ข้อเสียเกี่ยวกับการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำของบุคลากรการแพทย์ได้	76 (20.60)	209 (56.64)	77 (20.87)	6 (1.63)	1 (0.27)	79.13	ปานกลาง
11. เมื่อได้รับข้อมูล ฉันตัดสินใจอย่างมีเหตุผลเกี่ยวกับสุขภาพของตนเองได้	97 (26.29)	207 (56.10)	61 (16.53)	3 (0.81)	1 (0.27)	81.46	มาก
12. ฉันอธิบายเหตุผลในการตัดสินใจเกี่ยวกับสุขภาพของฉันได้	87 (23.58)	219 (59.35)	60 (16.26)	3 (0.81)	0	81.14	มาก

ทักษะด้านการนำไปใช้						78.03	ปานกลาง
13. ฉันตั้งเป้าหมายและปรับเปลี่ยน	102	216	48	3	0	82.60	มาก
ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตัว เพื่อป้องกัน	(27.64)	(58.54)	(13.01)	(0.81)			
โรคติดต่อ ให้เหมาะสมกับตนเอง							
14. ฉันเตือนตนเอง เพื่อไม่ให้ลืมข้อมูล/การ	111	161	83	14	0	80.00	มาก
ปฏิบัติตัวที่สำคัญ เช่น เขียนโน้ต จดบันทึก	(30.08)	(43.63)	(22.49)	(3.79)			
ในปฏิทิน ตั้งนาฬิกา หรืออื่น ๆ							
15. ฉันเตือนตนเอง โดยอาศัยความ	61	143	121	35	9	71.49	ปานกลาง
ช่วยเหลือจากบุคลากรอื่น เพื่อไม่ให้ลืม	(16.53)	(38.75)	(32.79)	(9.49)	(2.44)		
ข้อมูล/การปฏิบัติตัวที่สำคัญ เช่น ฝากไว้กับ							
คนอื่นเตือน/บอกญาติ/คนใกล้ชิดให้ช่วย							
เตือน เป็นต้น							
ความรอบรู้โดยรวม						80.80	มาก

ส่วนที่ 5 ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของประชาชน

ข้อเสนอแนะของประชาชนกลุ่มตัวอย่างคือ อยากให้มีการเผยแพร่ข้อมูลด้านโรคติดต่อทางเดินหายใจ ผ่านช่องทางสื่อสังคม (Social Media) มากที่สุด (ร้อยละ 34.95) รองลงมาคือ คลิปวิดีโอสั้น (ร้อยละ 17.89) และการนำเสนอในแพลตฟอร์ม ดิกต็อก (TikTok) (ร้อยละ 14.63) ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของประชาชน (n=369)

ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของประชาชน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. อินโฟกราฟิกส์ (Infographic)	22	5.96
2. ดิกต็อก/ดิกต็อกเกอร์ (TikTok/TikToker)	54	14.63
3. สื่อสารผ่านช่องทาง social media (Facebook, Line, line official account, YouTube)	129	34.95
4. ทำสื่อในรูปแบบ คลิปวิดีโอสั้น	66	17.89
5. ผู้นำชุมชน/เสียงตามสาย	12	3.25
6. สื่อสิ่งพิมพ์ (โปสเตอร์ แผ่นพับ ไลน์)	25	6.78
7. อินฟลูเอนเซอร์ (Influencer)	15	4.07
8. แพทย์อาสาออกให้คำแนะนำป้องกันโรคกับชาวบ้าน	1	0.27
9. โทรทัศน์	10	2.71
10. โรงเรียน	16	4.34
11. ละครคุณธรรม	1	0.27
12. การ์ตูน	18	4.88
รวม	369	100

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

ผลการสำรวจการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร พฤติกรรมการป้องกันควบคุมโรคติดต่อทางเดินหายใจ และความรอบรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันควบคุมโรคติดต่อทางเดินหายใจของประชาชนคือ ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและเห็นว่าเรื่องไข้หวัดใหญ่มีความน่าสนใจและมีประโยชน์ (ร้อยละ 91.17) โรคติดเชื้อไวรัสอาร์เอสวี (RSV) (ร้อยละ 89.65) พบเห็นสื่อโรคไข้หวัดใหญ่ (ร้อยละ 72.52) และพบเห็นสื่อโรคติดเชื้อไวรัสอาร์เอสวี (RSV) (ร้อยละ 62.06) ช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมากที่สุดคือ ทางอินเทอร์เน็ต (ร้อยละ 76.69) รองลงมาคือ บุคลากรทางสาธารณสุข (ร้อยละ 70.24) และเพื่อน ญาติพี่น้อง (ร้อยละ 64.01) ภาพรวมของพฤติกรรมการป้องกันควบคุมโรคติดต่อทางเดินหายใจอยู่ในระดับดี (ร้อยละ 82.62) และพบว่าภาพรวมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันควบคุมโรคติดต่อทางเดินหายใจอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 80.80) แต่ยังมีบางทักษะอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะทักษะการไต่ถาม (ร้อยละ 79.93) และทักษะด้านการนำไปใช้ในการเตือนตัวเองในการปฏิบัติตัว (ร้อยละ 78.03) ข้อเสนอแนะของประชาชนกลุ่มตัวอย่างคือ อยากให้มีการเผยแพร่ข้อมูลด้านโรคติดต่อทางเดินหายใจผ่านช่องทางสื่อสังคม (Social Media) มากที่สุด (ร้อยละ 34.95) รองลงมาคือ การทำคลิปสั้น (ร้อยละ 17.89) และการนำเสนอในแพลตฟอร์มติ๊กต็อก (TikTok) (ร้อยละ 14.63)

การสำรวจในครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนทั่วไปที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป เป็นกลุ่มที่เข้าถึงและรับข้อมูลข่าวสารจากโซเชียลมีเดียผ่านทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลในรายงาน Digital 2024: Global Overview Report โดย Datareportal เผยว่า ต้นปี 2567 ประเทศไทยมีผู้ใช้โซเชียลมีเดียถึง 49.1 ล้านคน หรือ 68.3% ของประชากรทั้งประเทศ นอกจากนี้ มาตรการป้องกันโรคติดต่อทางเดินหายใจ เป็นมาตรการเดียวกับการป้องกันโรคโควิด 19 ซึ่งเป็นเรื่องที่ประชาชนได้รับข้อมูลตลอดช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 จึงมีความรอบรู้และสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง สำหรับประเด็นพฤติกรรมการหยุดเรียน/หยุดงาน เมื่อป่วยด้วยโรคทางเดินหายใจ เช่น ไข้หวัดใหญ่ และการเข้ารับการรักษาด้วยยาต้านไวรัสไข้หวัดใหญ่ ปีละ 1 ครั้ง รวมถึงความรอบรู้ในการป้องกันควบคุมโรค ทักษะด้านการไต่ถาม ประเด็น ฉันเตรียมข้อคำถามที่สงสัย ก่อนไปพบเจ้าหน้าที่สาธารณสุข หรือผู้รู้ ทักษะการตัดสินใจ ประเด็น ฉันบอกข้อดี-ข้อเสียเกี่ยวกับการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำของบุคลากรการแพทย์ได้ ทักษะการนำไปใช้ ประเด็น ฉันเตือนตนเอง โดยอาศัยความช่วยเหลือจากบุคลากรอื่น เพื่อไม่ให้ลืมข้อมูลและการปฏิบัติตัวที่สำคัญ เช่น ฝากไว้กับคนอื่นเตือน/บอกญาติ/คนใกล้ชิดให้ช่วยเตือน ยังอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ควรมีการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างเฉพาะแบบเชิงลึก เพื่อพัฒนาการดำเนินงานในแต่ละสถานที่ (Setting) เช่น สถานศึกษา เรือนจำ สถานที่ที่มีคนรวมกลุ่มจำนวนมาก

เอกสารอ้างอิง

1. กรมควบคุมโรค. พันธกิจ. [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 10 ธันวาคม 2566]. จาก: <https://ddc.moph.go.th/history.php>
2. นโยบายและทิศทางการดำเนินงานกระทรวงสาธารณสุข [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 1 ธันวาคม 2566]. จาก: <https://www.moph.go.th/document/LWD3hpT4E50JDENWStmQ2GJohDDMJRfs.pdf>
3. กองโรคติดต่อทั่วไป. พันธกิจ. [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 1 ธันวาคม 2566]. จาก: <https://ddc.moph.go.th/dcd/>
4. กรมควบคุมโรค. คู่มือกระบวนการสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ ในการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ. 1. บริษัท อาร์ เอ็น พี พี วอเตอร์ จำกัด; 2564.
5. เพ็ญแข แสงแก้ว. หลักการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง.2541. [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 1 ธันวาคม 2566]. จาก: [https://agecon-extens.agri.cmu.ac.th/Course_online/Course/352441/Slide E-Learning/บทที่ 7.2 การดำเนินการประเมินผล \(การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง\).pdf](https://agecon-extens.agri.cmu.ac.th/Course_online/Course/352441/Slide E-Learning/บทที่ 7.2 การดำเนินการประเมินผล (การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง).pdf)
6. Bloom B. Taxonomy of educational objectives. [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 8 ธันวาคม 2566]. จาก: [https://eclass.uoa.gr/modules/document/file.php/PPP242/Benjamin S. Bloom - Taxonomy of Educational Objectives, Handbook 1_ Cognitive Domain-Addison Wesley Publishing Company \(1956\).pdf](https://eclass.uoa.gr/modules/document/file.php/PPP242/Benjamin S. Bloom - Taxonomy of Educational Objectives, Handbook 1_ Cognitive Domain-Addison Wesley Publishing Company (1956).pdf)
7. กรมควบคุมโรค. การประเมินความรอบรู้ด้านสุขภาพ ในการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ. 1. นนทบุรี. ห้างหุ้นส่วนจำกัด พีเอ็นครีเอชั่น; 2566.